

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/609/2015
Identifikačné číslo spisu:	7913209102
Dátum vydania rozhodnutia:	21.10.2015
Meno a priezvisko:	JUDr. Mária Šramková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:7913209102.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti o maloleté deti: 1) D. F., nar. X. júna XXXX a 2) T. F., nar. XX. marca XXXX, bytom u matky, zastúpené kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny v Trebišove, deti rodičov G. Y., bytom P. a N. F., bytom P. o návrhu matky na zvýšenie výživného na maloleté deti, vedenej na Okresnom súde Trebišov pod sp. zn. 8 P 147/2013, o dovolaní otca maloletých detí proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 28. novembra 2014 sp. zn. 8 CoP 325/2014, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Účastníkom nepriznáva právo na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

Okresný súd Trebišov rozsudkom z 12. marca 2014 č. k. 8 P 147/2013 - 68 zvýšil výživné otca pre maloleté deti D. zo sumy 60,- Eur na sumu 100,- Eur mesačne a pre maloletého T. zo sumy 60,- Eur na sumu 80,- Eur mesačne počnúc od 1. marca 2014, s tým, že určil otcovi povinnosť platiť výživné k rukám matky vždy do 25-teho dňa každého mesiaca vopred. Zároveň týmto rozsudkom zmenil rozsudok Okresného súdu Trebišov z 26. novembra 2012 č. k. 16 P 244/2012 - 82 vo výrokovej časti o výživnom. Žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov konania. Rozhodol tak z dôvodu, že od poslednej úpravy výživného došlo k zmene pomerov na strane maloletých detí. Konštatoval tiež, že určené výživné zodpovedá zárobkovým možnostiam a schopnostiam otca a odôvodneným potrebám detí.

Krajský súd v Košiciach na odvolanie otca rozsudkom z 28. novembra 2014 sp. zn. 8 CoP 325/2014 rozsudok súdu prvého stupňa podľa § 219 O. s. p. ako vecne správny potvrdil. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že po dôslednom posúdení pomerov účastníkov v čase predchádzajúcej úpravy výživného s pomermi existujúcimi v čase terajšieho rozhodovania, že bola preukázaná kvalifikovaná zmena pomerov, ktorá odôvodňuje zvýšenie výživného. Zvýšenie výživného v určenej výške je primerané reálnym zárobkovým schopnostiam a možnostiam otca a jeho majetkovým pomerom, zohľadňuje odôvodnené potreby maloletých detí do výšky zodpovedajúcej príjmu otca, ako aj

skutočnosť, že otec má ďalšiu vyživovaciu povinnosť voči ďalšiemu dieťaťu maloletému C., nar. XX. februára XXXX. Poukázal tiež na to, že, že rozsah odôvodnených potrieb maloletých detí by zjavne odôvodňoval zvýšenie výživného vo väčšom rozsahu, ale pri reálnom príjme otca, ktorý je popri odôvodnených potrebách oprávnenej osoby rozhodujúcim hľadiskom pre rozhodnutie o výživnom nemohol inak rozhodnúť.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podal otec maloletých detí dovolanie. Žiadal rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania odôvodnil § 237 písm. f/ O. s. p.. Bola mu odňatá možnosť zúčastniť sa pojednávania na odvolacom súde, odvolací súd svojim konaním a vadou v procesnom postupe spočívajúcom v nedoručení výzvy na vyjadrenie, či súhlasí s rozhodovaním odvolacieho súdu bez nariadenia pojednávania. Účasť na pojednávaní odvolacieho súdu považoval za mimoriadne dôležitú, lebo sa chcel vyjadriť ku všetkým relevantným skutočnostiam uvedených v jeho odvolaní.

Matka maloletých detí žiadala dovolanie otca zamietnuť.

Kolízny opatrovník maloletých detí je toho názoru, že súdy oboch stupňov rozhodli v predmetnej veci správne. A v záujme maloletých detí.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.), po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O. s. p.), riadne zastúpený (§ 241 ods. 1 O. s. p.), skúmal najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním (§ 236 a nasl. O. s. p.), a bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O. s. p.) dospel k záveru, že dovolanie bolo podané proti rozhodnutiu, voči ktorému takýto mimoriadny opravný prostriedok nie je prípustný, preto ho treba odmietnuť.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O. s. p.).

Tento mimoriadny opravný prostriedok je prípustný proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu v prípadoch uvedených v ustanovení § 237 písm. a/ až g/ O. s. p. a proti rozsudku odvolacieho súdu v prípadoch uvedených v ustanovení § 238 ods. 1, 2 a 3 O. s. p. Podľa štvrtého odseku § 238 O. s. p. však dovolanie nie je prípustné vo veciach upravených Zákonom o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov okrem rozsudku o obmedzení alebo pozbavení rodičovských práv a povinností, alebo o pozastavení ich výkonu, o priznaní rodičovských práv a povinností maloletému rodičovi dieťaťa, o určení rodičovstva, o zapretí rodičovstva alebo o osvojení.

V danom prípade dovolanie smeruje proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým sa rozhodlo vo veci upravenej Zákonom o rodine (zmena vyživovacej povinnosti rodiča k maloletému dieťaťu), pričom nejde o rozsudok o obmedzení alebo pozbavení rodičovských práv a povinností alebo o pozastavení ich výkonu, o priznaní rodičovských práv a povinností maloletému rodičovi dieťaťa, o určení rodičovstva, o zapretí rodičovstva alebo o osvojení. Napadnutý rozsudok teda nevykazuje znaky rozsudku, proti ktorému je dovolanie prípustné, ale znaky rozsudku, v prípade ktorého je prípustnosť dovolania výslovne vylúčená (§ 238 ods. 4 O. s. p.).

Dovolací súd preskúmal z úradnej povinnosti (§ 242 ods. 1, druhá veta O. s. p.) prípustnosť dovolania aj z hľadísk uvedených pod písmenami a/ až e/ a g/ ustanovenia § 237 O. s. p. Nezistil však existenciu žiadnej podmienky prípustnosti dovolania uvedenej v tomto zákonnom ustanovení.

So zreteľom na otcom tvrdený dôvod prípustnosti dovolania sa Najvyšší súd Slovenskej republiky osobitne zamerlal na otázku opodstatnenosti tvrdenia, že v prejednávanej veci mu postupom súdu bola odňatá možnosť pred ním konať (§ 237 písm. f/ O. s. p.), pričom treba zdôrazniť, že prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O. s. p. nezakladá samo tvrdenie účastníka o existencii niektorej z uvedených procesných väd, určujúcim je zistenie, že k vade tejto povahy skutočne došlo.

Otec maloletých detí v dovolaní výslovne namietal, že v konaní došlo k vade v zmysle § 237 písm. f/ O. s. p. So zreteľom na tieto tvrdenia sa Najvyšší súd Slovenskej republiky osobitne zamerlal na otázku opodstatnenosti tohto tvrdenia, že v prejednávanej veci mu súdom bola odňatá možnosť pred ním konať (§ 237 písm. f/ O. s. p.). Podľa ustanovenia § 237 písm. f/ O. s. p. dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Predmetnému dôvodu dovolania sú vlastné tri pojmové znaky : 1/ odňatie možnosti konať pred súdom, 2/ to, že k odňatiu možnosti konať došlo v dôsledku postupu súdu, 3/ možnosť konať pred súdom sa odňala účastníkovi konania. Vzhľadom k tej skutočnosti, že zákon bližšie v žiadnom zo svojich ustanovení pojem odňatie možnosti konať pred súdom nešpecifikuje, pod odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorý znemožňuje účastníkovi konania realizáciu procesných práv a právom chránených záujmov, priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom na zabezpečenie svojich práv a oprávnených záujmov.

O procesnú vadu v zmysle § 237 písm. f/ O. s. p., spočívajúcu v odňatí možnosti konať pred súdom, ide vtedy, ak súd v priebehu konania neumožnil účastníkovi vykonať práva priznané mu Občianskym súdnym poriadkom a to najmä právo predniesť (doplniť, či doplňovať) svoje návrhy, vyjadriť sa k rozhodným skutočnostiam, k návrhom na dôkazy a k vykonaným dôkazom, právo označiť navrhované dôkazné prostriedky, právo so súhlasom predsedu senátu dávať v rámci výsluchu otázky účastníkom (svedkom) a právo zhrnúť na záver pojednávania svoje návrhy, vyjadriť sa k dokazovaniu i k právnej stránke veci (čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj § 101 ods. 1, § 117 ods. 1, § 123, § 118 ods. 1, § 126 ods. 3, § 131, § 211, § 215 O. s. p.). Váda konania podľa § 237 písm. f/ O. s. p. je dôsledkom porušenia práva účastníka súdneho konania na spravodlivý súdny proces.

Obsahom práva na spravodlivý súdny proces (čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky - „ďalej len ústavy“, čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd- ďalej len „dohovor“) je umožniť každému bez akejkoľvek diskriminácie reálny prístup k súdu, pričom tomuto právu zodpovedá povinnosť súdu vo veci konať a rozhodnúť. Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysle a podstatu práva na spravodlivý proces.

Do práva na spravodlivý proces ale nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov (IV. ÚS 252/04), ani právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecnými súdmi úspešný, teda aby sa rozhodlo v súlade s jeho požiadavkami (IV. ÚS 50/04).

Do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nepatrí ani právo účastníka konania vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhnutého spôsobu hodnotenia dôkazov (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

O tom, ktoré z navrhnutých dôkazov (ale aj tých, ktoré navrhnuté neboli) budú vykonané, rozhoduje súd. Z uvedeného je zrejmé, že Občiansky súdny poriadok účastníkovi konania priznáva právo vykonanie určitého dôkazu navrhnuť. Toto procesné oprávnenie žalobca v danej veci využil (nebolo mu odňaté). Právo navrhovať dôkazy, resp. vyjadrovať sa k vykonaným dôkazom nemožno zamieňať s rozhodovaním súdu o tom, ktoré z navrhnutých dôkazov vykoná. Nevykonanie dôkazov podľa návrhov alebo predstáv žalobcu nie je postupom, ktorým by mu súd odňal možnosť konať pred súdom, lebo rozhodovanie o tom, ktoré dôkazy budú vykonané, patrí výlučne súdu, a nie účastníkom konania (§ 120 ods. 1 O. s. p.). Odvolací súd (ani okresný súd) preto svojim postupom dovolateľa nevylúčil z realizácie žiadneho procesného práva, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva.

Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, ako aj z rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky vyplýva, že tak základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v sebe zahŕňajú aj právo na rovnosť zbraní, kontradiktórnosť konania a odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 383/06).

Obsah práva na spravodlivý súdny proces nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní. Obsahom tohto práva je i relevantné konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Ak je toto konanie v rozpore s procesnými zásadami, porušuje ústavnoprávne princípy (II. ÚS 85/006).

Zmyslom práva na súdnu ochranu je umožniť každému reálny prístup k súdu a tomu zodpovedajúcu povinnosť súdu o veci konať. Ak osoba (právnická alebo fyzická) splní predpoklady ustanovené zákonom, súd jej musí umožniť stať sa účastníkom konania so všetkými procesnými oprávneniami, ale aj povinnosťami, ktoré z tohto postavenia vyplývajú (viď nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky z 23. augusta 2001 II. ÚS 14/2001, z 13. novembra 2002 II. ÚS 132/02, z 5. apríla 2007 III. ÚS 171/2006).

Otec maloletých detí videl odňatie jeho možnosti konať pred súdom v tom, že odvolací súd nenariadil vo veci pojednávanie a že mu nedoručil výzvu na vyjadrenie svojho súhlasu prípadne nesúhlasu k nenariadeniu pojednávania.

V zmysle § 214 ods.1 O. s. p. v znení zákona č. 384/2008 Z. z. účinného od 1. novembra 2008 a zákona č. 180/2013 Z. z. účinného od 1. októbra 2013, ktorý bol platný a účinný v čase rozhodovania odvolacieho súdu na prejednanie odvolania proti rozhodnutiu vo veci samej nariadi predseda senátu odvolacieho súdu pojednávanie vždy, ak

- a) je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie,
- b) súd prvého stupňa rozhodol podľa § 115a bez nariadenia pojednávania a je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie,
- c) ide o konanie vo veciach porušenia zásady rovnakého zaobchádzania,
- d) to vyžaduje dôležitý verejný záujem.

Podľa § 214 ods. 2 O. s. p. v ostatných prípadoch možno o odvolaní rozhodnúť aj bez nariadenia pojednávania.

V zmysle citovaného ustanovenia je odvolací súd povinný nariadiť pojednávanie iba v zákonom vymenovaných prípadoch. V ostatných prípadoch je vecou rozhodnutia odvolacieho súdu, či na prejednanie odvolania nariadi pojednávanie alebo nie. V zmysle § 214 ods. 3 a 4 O. s. p. v znení zákona č. 384/2008 Z. z. účinného od 1. novembra 2008 zanikla aj povinnosť odvolacieho súdu vyzvať účastníka konania na prípadný súhlas resp. nesúhlas s nenariadením pojednávania. Nezaslaním výzvy v zmysle citovaného zákonného ustanovenia preto nedošlo k odňatiu účastníkovi možnosť konať pred súdom. Zároveň, ak odvolací súd prejedná a rozhodne o odvolaní bez nariadenia pojednávania, tiež týmto postupom neodníma účastníkovi možnosť konať pred súdom.

V posudzovanej veci sa odvolací súd stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvého stupňa. Dospel preto k názoru, že nie je potrebné dokazovanie vykonané súdom prvého stupňa zopakovať ani doplniť. Rozhodnúť bez odvolacieho pojednávania mohol aj z dôvodu, že súd prvého stupňa rozhodol po nariadení pojednávania, v konaní nešlo o spor vo veci porušenia zásady rovnakého zaobchádzania a zo spisu nevyplývalo, že by prejednanie a rozhodnutie veci na odvolacom pojednávaní vyžadoval dôležitý verejný záujem. Napokon, existenciu uvedených skutočností dovolateľ v dovolaní ani netvrdil. Ak preto v prejednávaní veci odvolací súd rozhodol o odvolaní otca maloletých detí bez zaslania výzvy a bez nariadenia pojednávania, postupoval v súlade so zákonom. Týmto procesným postupom nemohol preto založiť procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O. s. p.

V danom prípade dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu nie je podľa § 239 O. s. p. prípustné a vady uvedené v § 237 O. s. p. neboli zistené. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto dovolanie matky ako neprípustné podľa § 243b ods. 5 O. s. p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O. s. p. odmietol. S

poukazom na právnu úpravu dovolacieho konania sa nezaoberal napadnutým rozhodnutím odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.

Dovolací súd žiadnemu z účastníkov nepriznal náhradu trov dovolacieho konania (§ 243b ods. 5 O. s. p. v spojení s § 224 ods. 1 O. s. p. a § 146 ods. 1 písm. a/ O. s. p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.